

แบบรายงานโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ชื่อนวัตกรรม “พี่ชวนน้องสืบสานวัฒนธรรม”

เสนอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย

โรงเรียนบ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แบบรายงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ Soft Power เป็นสื่อหรือสถานการณ์การเรียนรู้ เรื่อง พี่ชวนน้องสืบสานวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความแนะนำและติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด จากหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนบ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร) และท่านอื่นๆที่สนับสนุนและให้กำลังใจในการดำเนินงานและขอขอบใจนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร) จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้ช่วยให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เห็นถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

โรงเรียนบ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร)

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ชื่อนวัตกรรม	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม	1
วัตถุประสงค์ของการของการพัฒนานวัตกรรม	2
ขอบเขตการศึกษา (เนื้อหา/กลุ่มเป้าหมาย/ระยะเวลา)	2
กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรม	2
ขั้นตอน วิธีการสร้างหรือการพัฒนานวัตกรรม	11
การนำนวัตกรรมไปใช้ในการพัฒนา/แก้ปัญหา	12
ผลการใช้นวัตกรรม	12
ภาคผนวก	

แบบรายงานโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1. นวัตกรรม : พี่ชวนน้องสืบสานวัฒนธรรม

โรงเรียน : บ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร)

2. ชื่อ-สกุล : นางสาวอริสา แซ่โง้ว

ตำแหน่ง : ครู

โรงเรียน : บ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร)

สังกัด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 หมายเลขโทรศัพท์ : 080-428-8096

3. ความสำคัญของนวัตกรรม

การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องวางแผน กำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ตรงตามความต้องการ และใช้เป็นเครื่องมือนำทางในการพัฒนาการศึกษาในหน่วยงานของตนเอง ได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต การกำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียนเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ทักษะ 3R ได้แก่ การอ่านออก การเขียนได้ และการคิดเลขเป็น และ 8C ได้แก่ ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ทักษะทางด้านความสัมพันธ์ข้าม วัฒนธรรม ทักษะทางการสื่อสาร ทักษะในการสร้างความร่วมมือ ทักษะในการเผชิญวิกฤตและการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้อย่างไม่หยุดนิ่ง และทักษะวิชาชีพเชิงลึก ซึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม การนำซอฟต์แวร์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา สามารถทำให้เกิดการขยาย เผยแพร่ สืบต่อค่านิยม วัฒนธรรมได้ ซึ่งพลังของซอฟต์แวร์นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำหนดความชอบของผู้อื่นโดยการใช้ความรู้ผ่านรูปแบบการศึกษาที่เป็นระบบแบบแผน และอาจเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญที่สุดระดับโลกในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่คนอื่นทำ หรือสามารถกำหนดสิ่งที่พวกเขาต้องการจะทำได้ เกิดเป็นรูปแบบของบุคคลที่ต้องเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เท่าทันโลก สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และเป็นบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 หรือศตวรรษหน้าซึ่งจำเป็นต้องมีจริยธรรม คุณธรรม โดยแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นทางศีลธรรมควบคู่ไปด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงการรักษาและสืบทอด วัฒนธรรมความเจริญรุ่งเรืองของประเทศผ่านการศึกษาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

โรงเรียนบ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร) มีนโยบายซอฟต์แวร์กับการศึกษาการจัดการเรียนรู้ คือ การเตรียมผู้เรียนไปสู่สังคมในอนาคต (ความเป็นพลเมืองโลก) ซึ่งคำว่า ซอฟต์แวร์ มีนักวิชาการไทย นักคิด นักเขียนหลายคนได้พยายามแปลคำนี้ไว้ เช่น อำนาจอ่อน พลังอำนาจแบบอ่อน อำนาจแบบอ่อน อำนาจนุ่ม อำนาจละมุน พลังอำนาจแบบฉลาด อำนาจโน้มนำ อำนาจโน้มน้าว อำนาจนำวนำ อำนาจทาง วัฒนธรรม ฯลฯ ซอฟต์แวร์ สามารถแฝงอยู่ในกิจกรรมต่างๆ และเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมนั้นๆ ได้ รวมทั้งสามารถมีอยู่ทั้งในประเทศเสรีนิยม สังคมนิยม หรือแม้แต่อำนาจนิยม ประเทศต่างๆ สามารถใช้ แนวคิดนี้แฝงเข้าไปในการดำเนินนโยบายสาธารณะ เพื่อทำให้ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจนี้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซอฟต์แวร์ มีอิทธิพลกับชีวิตประจำวันของผู้คน

และซอฟต์แวร์ นี่ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้จากการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกัน บางครั้งทำให้สังคมเกิดการพัฒนา บางครั้งทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย แม้กระนั้นก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าชีวิตของผู้คนล้วนมีความสัมพันธ์อยู่กับซอฟต์แวร์ หากนิยามแบบแคบๆ ก็คือซอฟต์แวร์หมายถึง อำนาจในการชักจูงหรือโน้มน้าวให้ปฏิบัติตามที่ตนประสงค์ โดยการสร้างเสน่ห์ ภาพลักษณ์ ความชื่นชม และความศรัทธา พร้อมทั้งจะร่วมมือกันต่อไป อำนาจในลักษณะนี้จะได้รับการยอมรับมากกว่าการออกคำสั่งโดยใช้อำนาจบังคับขู่เข็ญหรืออำนาจเชิงบังคับอย่างอำนาจทางทหาร ที่เรียกว่า ฮาร์ดพาวเวอร์ (hard power) นั่นเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องการได้รับการพัฒนารอบด้าน วินาทีนี้อย่างน้อยทั้ง 2 ด้านขาดไม่ได้ คือ การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยี และการพัฒนามิตินทางด้านจิตใจผ่านกิจกรรมสภานุญูสอนใจ และห้อง 11 คำสอนหลวงปู่มั่น พลังแห่งความอ่อนโยนที่เกิดกับครูและนักเรียน จะช่วยเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ ผู้สอนรักผู้เรียน ผู้เรียนรักผู้สอน สื่อสารแบบใจต่อใจ จากใจผู้สอน สู่ใจผู้เรียน เกิดเป็นความเข้าใจเชิงลึกและความไว้วางใจ (Trust) นั่นคือการพัฒนามิตินทางด้านจิตใจ ครูและนักเรียนพัฒนาตนเองให้เกิดพลังนี้จะสร้างเสน่ห์ทางพระพุทธศาสนา มีคุณธรรมแห่งความอ่อนโยน 7 ประการ ดังนี้ การมีจิตใจที่อ่อนโยน การดำเนินชีวิตอยู่ในทางสายกลาง การฝึกฝนวางกายไม่หลงไปกับสิ่งยั่วยุต่างๆ การอยู่กับปัจจุบันธรรมอย่างต่อเนื่อง การมีความกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีความโอบอ้อมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ซึ่งทางโรงเรียนได้ดำเนินการ โดยให้ครูและนักเรียนในโรงเรียนเข้าร่วมการแข่งขันสภานุญูสอนใจ และห้อง 10 คำสอนหลวงปู่มั่น และร่วมกิจกรรมในโรงเรียน ครูและนักเรียนนำธรรม 7 ประการ ในการบ่มเพาะตนเองและเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต เรียนรู้และฝึกฝนตนเอง ชัดเจนตนเอง อยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มีความอ่อนโยนต่อตนเอง อ่อนโยนต่อผู้อื่น เป็นเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชม มีภาพลักษณ์ให้ภาพลักษณ์บาร์มีให้คนนับถือ ทำให้มีจิตใจเมตตากรุณา จะทำให้ไม่โกรธเกลียดใคร ทำให้มีความไว้วางใจและอยากปฏิบัติตาม ทำให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจในตัวผู้สอนระดับสูง (High Trust) ซอฟต์แวร์ส่งเสริมการเรียนรู้ ความอ่อนโยนของครูเป็นเสมือนการสื่อสารจากใจของครูสู่ใจของศิษย์ โดยเคารพผู้เรียน เคารพสิทธิส่วนบุคคล เคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน ความอ่อนโยนแสดงออกด้วยภาษากายหรือคำพูดและการสื่อสารถึงความรู้สึกภายในของครู ซึ่งผู้เรียนสามารถสื่อสารสัมผัสรับรู้ได้ เกิดความเชื่อมั่นถึงความอ่อนโยน ความรัก ความเมตตาแบบไม่มีเงื่อนไขที่ครูโอบอ้อมประคับประคอง ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ “ถ้าครูสอนศิษย์ด้วยจิตที่เมตตา บรรยากาศการเรียนรู้จะเหมือนแสงจันทร์”

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการใช้ความรู้บนพื้นฐานของการปฏิบัติจริง ผ่านแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนในการบ่มเพาะตนเองและเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต เรียนรู้และฝึกฝนตนเอง ชัดเจนตนเอง อยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านกิจกรรมสภานุญูสอนใจ และห้อง 11 คำสอนหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
3. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567

6. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม

6.1 ความหมาย ความสำคัญของสรภัญญะ

สรภัญญะ (คำอ่านภาษาไทย: /สระพะพันยะ/ หรือ /สอระพันยะ/) คือ ทำนองสำหรับสวดฉันท์[1] เป็นทำนองแบบสังโยค คือ สวดเป็นจังหวะหยุดตามรูปประโยคฉันทลักษณ์ มักใช้สวดบูชาพระรัตนตรัยในพระพุทธศาสนา การสวดฉันท์ทำนองสรภัญญะมีมานานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ก่อนหน้านั้นนิยมสวดฉันท์ภาษาบาลี มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และผู้สวดส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ ทำนองสรภัญญะไม่แพร่หลายนัก ต่อมา พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ป.ธ.8 องคมนตรีและเจ้ากรมพระอาลักษณ์ในรัชกาลที่ 5 แปลบทสรรเสริญคุณต่าง ๆ เป็นฉันท์ภาษาไทย เรียก "คำนมัสการคุณานุคุณ" มี 5 ตอน คือ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ บทสรรเสริญพระธรรมคุณ บทสรรเสริญพระสังฆคุณ บทสรรเสริญมาตาปิตุคุณ และบทสรรเสริญอาจารย์คุณตามลำดับ บทประพันธ์นี้ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน ใช้สวดกันโดยทั่วไป และเนื่องจากบทแรกเริ่มว่า "องค์ใดพระสัมพุทธ" จึงมักเรียกว่า "บทสวดองค์ใดพระสัมพุทธ" นอกจากบทสรรเสริญพระรัตนตรัยแล้ว ทำนองสรภัญญะยังใช้สวดคาถาบทอื่นอีก เช่น บทแปลคาถาพาหุงซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเริ่มว่า "ปางเมื่อพระองค์ปรมพุทธ"

สรภัญญ์ (สะ-ระ-พัน หรือ สอ-ระ-พัน) หรือ สารภัญญะ (สา-ระ-พัน-ยะ) หรือ สรภัญญะ (สอ-ระ-พัน-ยะ) สามารถออกเสียงได้ทั้งสี่แบบและถือว่าถูกต้องตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่นเป็นบทสวดประเภทหนึ่งที่อยู่อาศัยและอุปาสึกาในภาคอีสานนิยมสวดกันในวันอุโบสถศีล (วันพระ) หรือบางครั้งก็นำมาสวดประชันกันว่าคณะสวดหมู่บ้านใดจะสวดได้ไพเราะและบทสวดใครจะมีคารมคมคายกว่ากัน การสวดสรภัญญ์นี้ภาษาถิ่นอีสานเรียกว่า ฮ้องสรภัญญ์ สรภัญญ์เป็นการสวดมนต์ในทำนองสังโยค คือ การสวดเป็นจังหวะหยุดตามรูปประโยคฉันทลักษณ์บทสวดจะมีลักษณะเป็นฉันท์หรือกาพย์ก็ได้ แต่ที่นิยมกันมากคือ กาพย์ยานีสำหรับเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับศาสนา บาปบุญคุณโทษ นิทานชาดก นอกจากนั้นก็ยังมีการแต่งกลอนเน้นไปทางศิลปวัฒนธรรม เช่น กลอนถามข้าว โอภาปราศรัยชักชวนให้ไปเยี่ยม การลา หรือไม่ก็อาจจะเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นของอีสาน อาทิเรื่องกลองข้าวน้อยฆ่าแม่ เป็นต้นบทสวดสรภัญญ์มักไม่เน้นในเรื่องความรักหรือการเกี่ยวพาราสีของคนทั่วไปเพราะการสวดสรภัญญ์นั้นเกี่ยวข้องกับทางศาสนา และผู้ฝึกสอนเป็นพระภิกษุจึงไม่ให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก แต่อาจจะมีบางเรื่องเช่นตอนนางยโสธราพิมพาอาลัยอาวรณ์เจ้าชายสิทธัตถะที่หนีออกบวช ที่แสดงความรัก สำหรับการสวดสรภัญญ์ในเมืองไทยนั้นมีการสวดมานานแล้วตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ ๔ แต่การสวดในยุคนี้นิยมสวดเป็นภาษาบาลีและมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาโดยตรง ไม่มีเรื่องแต่งใหม่เป็นคำไทยผู้ที่สวดจึงมักเป็นพระสงฆ์ และอุปาสกอุปาสึกาที่อ่านภาษาบาลีได้คล่องแคล่วเมื่อการสวดสรภัญญ์ได้รับความนิยมมากขึ้นปราชญ์ทางพุทธศาสนาจึงได้แต่งคำสวดเป็นภาษาไทยให้อุปาสกอุปาสึกาและแม่ชีใช้สวดในวัด เช่น สวดทำวัตรเนื้อหาที่จะได้จากกระพุ้งธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต และธรรมบท

อัตลักษณ์ที่โดดเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่สามารถสืบทราบได้ว่ามีการสวดสรภัญญ์ตั้งแต่เมื่อใด ปัจจุบันการสวดสรภัญญ์ของพี่น้องชาวภาคอีสานนั้น นิยมสวดกันในงานศพงานทอดผ้าป่า งานกฐิน

งานทอดเทียน งานกวนข้าวทิพย์ และในกิจกรรมวันธรรมสวนะ (วันพระ) ส่วนภาคกลางนั้นนิยมร้องในงานศพ เช่นเดียวกับการสวดพระอภิธรรม การสวดสรภัญญ์ของภาคอีสานนี้ เทียบกับ ภาคกลาง ก็คือ สวดโถ้เอื้อวิหาร รายส่วน ภาคเหนือ จะเรียกการสวดแบบนี้ว่า อื้อระนำ จ้อยทำนองธรรม และ ภาคใต้เรียก สวดค่าน จุดมุ่งหมายของการสวดไม่ว่าจะของภูมิภาคใดก็ล้วนมีจุดประสงค์เดียวกันคือการเผยแพร่ธรรมะ ดังนั้น เนื้อหาที่ใช้สวดจึงมักให้คติธรรม เช่นเรื่องเวสสันดรชาดก และชาดกต่างๆ

ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ การสวดสรภัญญ์มีรูปแบบการสวด ตามลำดับการขับสรภัญญ์เป็นกลุ่มของกลอนดังนี้

1. กลอนเตรียมตัว จะกล่าวถึงการเตรียมตัวกราบไหว้พระรัตนตรัยเนื่องจากธรรมเนียมของชาวพุทธ ก่อนจะทำสิ่งใดจะต้องไหว้พระพุทธรูป พระธรรมและพระสงฆ์ ก่อนเป็นอันดับแรกกลอนนี้จึงเสมือนกลอนนมัสการหรือไหว้ครูนั่นเอง

2. กลอนบูชาดอกไม้กลอนบทนี้แสดงให้เห็นถึงการบูชาดอกไม้ที่ทุกคนเตรียมมาและถืออยู่ในมือแล้วหรือบางทีก็วางไว้ที่ชั้นกะหย่องตอนกราบพระครั้งแรกการบูชาด้วยดอกไม้ของหอมถือว่าเป็นอามิสบูชาเป็นการบูชาเบื้องต้นที่ศาสนิกชนควรจะทำ

3. กลอนไหว้คุณครูบาอาจารย์ นอกจากไหว้พระรัตนตรัยแล้ว สิ่งที่เราควรรำลึกต่อไปก็คือ ครูอาจารย์

4. กลอนเดินทาง เป็นกลอนพรรณนาการเดินทางมาร้องสรภัญญ์กลอนนี้เป็นการสะท้อนภาพชนบทที่นักร้องสรภัญญ์ได้เดินทางจากบ้านของตนเองบุกป่าฝ่าดงมายังสถานที่ร้องสรภัญญ์

5. กลอนปัญญาน้อย เป็นกลอนแสดงการถ่อมตนไม่โอ้อวด ให้เกียรติผู้อื่น

6. กลอนให้รักษาศีล เป็นการเริ่มกลอนที่เป็นเนื้อหาสาระของจริยธรรม คือว่าด้วยเรื่องทาน ศีล ภาวนา

7. กลอนพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เป็นกลอนที่กล่าวถึงเนื้อหาของพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ว่ามีอยู่ที่ประการ

8. กลอนสังขารไม่เที่ยง เป็นกลอนที่กล่าวถึงสภาวะธรรม คือความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสังขาร เพื่อเตือนนิกรชนให้สำนึกอย่าประมาท

9. กลอนนรก-สวรรค์ เป็นกลอนที่ว่าด้วยนรก ซึ่งเป็นปลายทางของคนบาป และสวรรค์ซึ่งเป็นอันสงสของคนบุญ

10. กลอนคุณบิดาคุณมารดา เป็นกลอนที่เสริมด้านคุณธรรมเป็นการแสดงคุณบิดามารดา และชี้แนะให้รู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณที่เรียกว่า กตัญญูกตเวทิตะ

11. กลอนลาและอวยพร เป็นกลอนส่งท้าย ผู้ร้องสรภัญญ์จะบอกลาพระสงฆ์และผู้ฟังทุกคน แล้วอวยพรให้มีความสุข อยู่ดี มีแรงแรง

คุณประโยชน์ของการสวดสรภัญญ์นอกจากจะทำให้ผู้ที่สวดได้เข้ามาใกล้ชิดพระศาสดาตั้งแต่วัยเยาว์แล้วในบทสวดยังเป็นบทกลอนที่เป็นประโยชน์ เช่น กลอนบูชาครู กลอนบูชาดอกไม้กลอนศีล กลอนพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ กลอนบูชาคุณบิดา มารดาซึ่งล้วนแต่บ่งบอกถึงการรู้คุณ กตัญญู รู้จักการขอภัย ให้อภัย รู้จักความดีความชั่ว ซึ่งเป็นยอดแห่งมนุษยจริยธรรมทั้งสิ้นนอกจากนี้ยังมีการนำเอาวรรณคดีท้องถิ่นของภาคอีสานมาแต่งเป็นกลอนจึงทำให้ผู้ฟังได้รู้เรื่องนิทานพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งเป็นนิทานที่มีคติสอนใจจึงเป็นการสืบสาน

ไม่ให้หลานพื้นบ้านต้องสูญหายไปกับกาลเวลา ในปัจจุบันเป็นเรื่องที่น่ายินดียิ่งที่ชาวอีสานได้ร่วมใจกันสืบสาน การสวดสรภัญญ์ให้คงอยู่ ด้วยการสวดในกิจกรรมวันธรรมสวนะและงานบุญต่างๆ รวมไปถึงได้จัดให้มีการ ประกวดสวดสรภัญญ์กันอยู่เสมอมีการแข่งขันตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับภาค นอกจากนั้นแล้วยังได้ถ่ายทอด ให้กับเยาวชนโดยการบรรจุอยู่ในเรียนการสอนวิชาวรรณกรรมท้องถิ่นในโรงเรียนต่างๆ ของภาคอีสานอีกด้วย จึงเชื่อได้ว่าการสวดสรภัญญ์อันเป็นอีกหนึ่งในมรดกวัฒนธรรมนี้จะยังคงอยู่คู่กับชาวอีสานต่อไป ตราบนานเท่า นาน

6.2 ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

ชาติสกุล

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต กำเนิดในสกุล แก่นแก้ว นายคำด้วง เป็นบิดา นางจันทร์ เป็นมารดา สัญชาติ ไทย นับถือพุทธศาสนา เกิดวันพฤหัสบดี เดือนยี่ ปีมะแม ตรงกับวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2413 ณ บ้านคำบง ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน 9 คน ท่านเป็นบุตรคนหัวปี บุตร 6 คนตายเสียแต่เด็ก ยังเหลือน้องสาว 2 คน คนสุดท้องชื่อ หวัน จำปาศิลปะ

รูปร่างลักษณะและนิสัย

ท่านเป็นคนรูปร่างเล็ก ผิวขาวแดง แข็งแรง ว่องไว สติปัญญาดีมาแต่กำเนิด ฉลาด เป็นผู้วางง่ายสอน ง่ายในทางที่ถูก ไม่ยอมทำตามในทางที่ผิด

การศึกษาสามัญ

ท่านได้เรียนอักษรสมัยในสำนักของอา คือ เรียนอักษรไทยน้อย อักษรไทย อักษรธรรม และอักษรขอม อ่านออกเขียนได้ นับว่าท่านเรียนได้รวดเร็ว เพราะมีความทรงจำดีมีความขยันหมั่นเพียร ชอบการเล่าเรียน ศึกษา

การบรรพชา

เมื่ออายุ 15 ปี ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรในสำนักวัดบ้านคำบง ใครเป็นบรรพชาจารย์ไม่ปรากฏ ครั้นเมื่อบวชแล้วได้ศึกษาความรู้ทางพระศาสนา มีสวดมนต์และสูตรต่าง ๆ ในสำนักบรรพชาจารย์ จดจำได้ รวดเร็ว อาจารย์เมตตาปรานีมาก เพราะเอาใจใส่ในการเล่าเรียน ประพฤติปฏิบัติเรียบร้อย เป็นที่ไว้นับถือ เมื่ออายุท่านได้ 17 ปี บิดาขอให้ลาสิกขาเพื่อช่วยการงานทางบ้าน ท่านก็ได้ลาสิกขาออกไปช่วยการงานของบิดา มารดาเต็มความสามารถ

การอุปสมบท

ครั้นเมื่อท่านอายุได้ 22 ปี ท่านเล่าว่า มีความอยากบวชเป็นกำลัง จึงอำลาบิดามารดาบวช ท่านทั้งสอง ก็อนุญาตตามประสงค์ ท่านได้ศึกษาในสำนักท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลเถร วัดเลียบ เมืองอุบล จังหวัด อุบลราชธานี ได้รับอุปสมบทกรรมเป็นภิกษุภาวะในพระพุทธศาสนา ณ วัดศรีทอง อำเภอเมือง จังหวัด อุบลราชธานี เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2436 พระอุปัชฌายะขนานนามให้ว่า ภูริทัตโต เมื่ออุปสมบทกรรม แล้ว ได้กลับมาศึกษาวิปัสสนาธุระกับ ท่านอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลเถรณ วัดเลียบ

บำเพ็ญประโยชน์

การบำเพ็ญประโยชน์ของพระอาจารย์มั่น มีหลัก 2 ประการ คือ

1. ประโยชน์เพื่อชาติ ท่านได้เทศนาอบรมสั่งสอนศีลธรรมอันดีงามแก่ประชาชนพลเมืองของชาติในทุก ๆ ถิ่นที่ท่านได้สัญจรไป คือ ภาคกลางบางส่วน ภาคเหนือเกือบทุกจังหวัด ภาคอีสานเกือบทั่วทุกจังหวัด และบางส่วนของต่างประเทศ เช่น ผังซ้ายแม่น้ำโขงของประเทศลาว ไม่กล่าวสอนให้เป็นปฏิกิริยาต่อการปกครองประเทศ ทำให้พลเมืองของชาติได้รับการสั่งสอน เป็นคนดีมีศีลธรรมดี มีสัมมาอาชีพง่ายแก่การปกครองของผู้ปกครอง

2. ประโยชน์ศาสนา ท่านพระอาจารย์มั่นได้บรรพชาและอุปสมบทเข้ามาในพระศาสนาด้วยความเชื่อและความเลื่อมใสจริง ๆ ครั้นบวชแล้วก็ได้ดำรงรักษาสมณกิจไว้มิให้เสื่อมสูญ

งานศาสนาในด้านวิปัสสนาธุระ นับว่าท่านได้ทำเต็มสติกำลัง ยังศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้อาจหาญ รุ่งเรืองในสัมมาปฏิบัติตลอดมา นับแต่พรรษาที่ 23 จนถึงพรรษาที่ 59 อันเป็นปีสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน อาจกล่าวได้ด้วยความภูมิใจว่าท่านพระอาจารย์มั่นเป็นพระเถระที่มีเกียรติคุณเด่นที่สุดในด้านวิปัสสนาธุระรูปหนึ่งในยุคปัจจุบัน

ปัจฉิมสมัย

ในวัยชรา นับตั้งแต่ พ.ศ.2484 เป็นต้นมา ท่านมาอยู่จังหวัดสกลนคร เปลี่ยนอิริยาบถไปตามสถานที่วิเวกผาสุกวิหารหลายแห่ง ทั้งเสนาสนะป่าบ้านนามน ตำบลตองโขบ อำเภอเมืองบั้ง ที่ไถ่ ๆ แคว้นนั้นบ้าง ครั้น พ.ศ.2487 จึงย้ายไปอยู่เสนาสนะป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จนถึงปีสิ้นสุดแห่งชีวิต

ตลอดเวลา 8 ปีในวัยชรา ท่านได้เอาธุระอบรมสั่งสอนศิษยานุศิษย์ ทางสมถวิปัสสนาเป็นอันมาก ได้มีการเทศนาอบรมจิตใจศิษยานุศิษย์เป็นประจำวัน ศิษย์ผู้ใกล้ชิดได้บันทึกธรรมเทศนาของท่านไว้และได้รวบรวมพิมพ์ขึ้นเผยแพร่ให้ชื่อว่า “มุตโตทัย”

ปี พ.ศ.2492 พระจารย์มั่นอายุย่างขึ้น 80 ปี ท่านเริ่มอาพาธ เป็นไข้ และเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2492 ศิษย์ได้นำท่านมาพักที่วัดป่าสุทธาวาส ใกล้เมืองสกลนคร มาถึงวัดเมื่อเวลา 12.00 น.เศษ ครั้นถึงเวลา 2.23 น. ของวันที่ 11 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน ท่านก็ได้ถึงแก่มรณภาพด้วยอาการสงบ ท่ามกลางศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย

เวลาผ่านล่วงเลยมา 73 ปี คำสอนของพระอาจารย์มั่นยังคงเป็นที่ยึดถือปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนไม่เสื่อมคลาย เป็นมรดกธรรมคำสอน “หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต” อันเป็น แก่น และ หัวใจ นำพาความสุขสงบใจมาสู่ผู้ปฏิบัติ (ที่มา นพ.วิชัย เทียนถาวร)

1. ปรีชาดี ปฏิบัติ ปฏิเวธ จะแยกกันไม่ได้ หนึ่ง เนื้อ เอ็น กระดูก ต้องอาศัยกันอยู่ฉันใดก็ดี ปรีชาดี ปฏิบัติ ปฏิเวธ ก็อาศัยกันอย่างนั้น สัทธิธรรมสามอย่างนี้ จะแยกกันไม่ได้เลย

2. จงพากันมีสติคอยระวังตัว อย่าให้เป็นคนประเภทโบลานเหล่า ๆ เรียนเปล่าและตายทิ้งเปล่า ไม่มีธรรมอันเป็นสมบัติของตัวอย่างแท้จริงติดตัวบ้างเลย

3. จุดที่เยี่ยมยอดของโลก คือ ใจ การบำรุงรักษาสิ่งใดๆ ในโลก การบำรุงรักษาตน คือ ใจเป็นเยี่ยมจุดที่เยี่ยมยอดของโลก คือ “ใจ” ควรบำรุงรักษาด้วยดี

4. ได้ใจแล้ว คือได้ธรรม เห็นใจแล้ว คือ เห็นธรรม รู้ใจตนแล้ว คือ รู้ธรรมทั้งมวล ถึงใจตนแล้ว คือ ถึงพระนิพพาน

5. ใจนี้แล คือ สมบัติอันล้ำค่า จึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะมองข้ามไป คนพลาดใจ คือ ไม่สนใจปฏิบัติต่อใจดวงวิเศษในร่างนี้ แม้จะเกิดสักร้อยชาติพันชาติ ก็คือ ผู้เกิดผิดพลาดนั่นเอง

6. หากคนดีมีศีลธรรมในใจ หายากยิ่งกว่าเพชรนิลจินดา ได้คนเป็นคนดีเพียงคนเดียว ย่อมมีคุณมากกว่าเงินเป็นล้าน ๆ เพราะเงินเป็นล้าน ๆ ไม่สามารถทำความร่มเย็นให้แก่โลกได้อย่างถึงใจ เหมือนได้คนดีทำประโยชน์

7. ทาน ศีล ภาวนา เป็นรากเหง้าของความเป็นมนุษย์ และเป็นรากเหง้าของพระศาสนาที่มนุษย์ต้องคอยสั่งสมให้มาอยู่ในนิสัย

8. ทานเป็นเครื่องแสดงน้ำใจ เพื่อสงเคราะห์ผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ศีลเป็นเครื่องปิดเป่าความคิดของผู้มีกิเลส ภาวนาอบรมใจให้ฉลาดเที่ยงตรงต่อเหตุผลและความถูกต้อง

9. ผู้เป็นหัวหน้าหรือมีภารกิจมาก ควรหันมาฝึกใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะการภาวนาช่วยแก้ความยุ่งยากลำบากใจทุกประเภทที่เป็นภาระหนัก หากปล่อยใจโดยไม่มีธรรมเป็นเครื่องยับยั้ง คงไม่ได้รับความสุข แม้จะมีสมบัติกายกอง

10. วาสนานั้นเป็นไปตามอัธยาศัย คนที่มีวาสนาในทางที่ดีมาแล้ว แต่คบคนพาล วาสนาก็อาจเป็นเหมือนคนพาลได้ บางคนวาสนายังอ่อน เมื่อคบผู้มีปัญญาและประพฤติดี วาสนาก็เลื่อนขึ้นเป็นบัณฑิต ฉะนั้นบุคคลควรพยายามคบแต่บัณฑิต เพื่อเลื่อนภูมิวาสนาของตนให้สูงขึ้น

11. อดีตควรปล่อยไว้ตามอดีต อนาคตควรปล่อยไว้ตามกาลของมัน ปัจจุบันเท่านั้นจะสำเร็จประโยชน์ได้ เพราะอยู่ในฐานะที่ควรทำได้ไม่สุดวิสัย

12. เกิดมาแล้ว ก็แก่ เจ็บ ตาย แต่ก่อนจะตาย ทานยังไม่มี ก็ให้มีเสีย ศีลยังไม่เคยรักษา ก็รักษาเสีย ภาวนายังไม่เคยเจริญ ก็เจริญให้พอเสียจะได้ไม่เสียที่ ที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาด้วยความไม่ประมาท นั้นละจึงจะสมกับที่ได้เกิดมาเป็นคน

13. ผู้มีปัญญาไม่ควรให้สิ่งที่ล่วงแล้วตามมา ไม่ควรหวังในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ผู้มีปัญญาได้เห็นธรรมซึ่งเป็นปัจจุบัน ควรเจริญความเห็นนั้นไว้เนือง ๆ ควรรีบทำเสีย ผู้มีปัญญาซึ่งมีธรรมเป็นเครื่องอยู่ มีความเพียรแยกกิเลสให้หมดไป จะไม่เกียจคร้าน ขยันหมั่นเพียรทั้งกลางวันและกลางคืน

14. จะเอาอะไรมาเพิ่มอีก ก็ถ้าหากตายไปในวันนี้วันพรุ่งนี้ สิ่งต่าง ๆ ที่เคยมีและผ่านเข้ามา ตะเกียกตะกายดินร่นไขว่คว้าทุกอย่างก็จะเป็นเพียงแค่ สิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่ใช่ของเรา

15. ไม่ควร “ยกโทษ ผู้อื่น” หรือ “เพ่งโทษผู้อื่น” ถึงแม้ผู้นั้น จะไม่ดีก็ตามที เพราะการเพ่งโทษผู้อื่น จะนำความวิบัติสู่ตนโดยไม่รู้ตัว ความพลอสติ มักพาให้ผู้นั้น “ยกโทษผู้อื่น และพยายามยกคุณตนเอง” แทนที่จะ “ยกคุณผู้อื่น ยกโทษตนพิจารณา”

16. เราต้องการของดี คนดีจำต้องฝึก ฝึกจนดี จะพ้นฝึกไปไม่ได้ งานอะไรก็ต้องฝึกทั้งนั้น ฝึกงาน ฝึกตน ฝึกใจ นอกจากตายแล้วจึงหมดการฝึก คำว่า ดี จะเป็นสมบัติของผู้ฝึกดีแล้วแน่นอน

17. คนมีทานยอมเป็นผู้ส่งาผ่าเผย และเด่นในปวงชน เป็นที่เคารพรักในหมู่ชน จะตกอยู่ที่ใครโดยยอมไม่
อดอยาก ขาดแคลนจะมีสิ่งหรือผู้อุปถัมภ์จนได้ ไม่อับจนทนทุกข์ ผู้มีทานประดับตน ย่อมไม่เป็นคนล้าสมัย
บุคคลทุกชั้นไม่รังเกียจ

18. บุคคลใดปฏิบัติแล้ว บุคคลนั้นย่อมพิจารณาความเป็นไปแห่งสังขารทั้งหลาย ย่อมเห็นความเกิด
แก่ เจ็บ และตายในสังขารทั้งหลายเหล่านั้น ย่อมไม่เห็นความสุข ความยินดีน้อยหนึ่งในสังขารทั้งหลายเหล่านั้น
ไม่เห็นซึ่งอะไร ๆ ในเบื้องต้น ท่ามกลางหรือที่สุดแห่งสังขารทั้งหลายเหล่านั้นซึ่งจะเข้าถึงความเป็นของไม่คร
ถือเอา

19. อย่าลดละทอดยความเพียร ธรรมเป็นสมบัติกลางและเป็นสมบัติของทุกคนที่ใครต่อธรรม
พระพุทธเจ้ามิได้ผูกขาดไว้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ ต่างมีสิทธิครอบครองเป็นเจ้าของได้ด้วยการปฏิบัติดีของตน
ด้วยกัน

20. ความเดือดร้อนวุ่นวายใจที่คิดแต่ตำหนิผู้อื่นจนอยู่ไม่เป็นสุขนั้น นักปราชญ์ถือเป็นความผิดและ
บาปกรรมไม่มีดีเลย จะเป็นโทษให้ท่านได้สิ่งไม่พึงปรารถนามาประมาณอย่างไม่ว่าคิดฝัน

21. ใครเพียร ใครอาจหาญ ใครอดทน ในการต่อสู้กับกิเลสตัวฝืนธรรมอยู่ตลอดเวลา ผู้นั้นจะเจอร่มเงา
แห่งความสงบเย็นใจในโลกนี้ ในบัดนี้ และในดวงใจนี้ ไม่เนิ่นนานเหมือนการท่องเที่ยวที่เจือไปด้วยสุขด้วยทุกข์
อยู่ทุกภพ ทุกชาติ ไม่มีวันจบสิ้น

22. ฝึกตนดีแล้ว จึงฝึกผู้อื่น ชื่อว่าทำตามพระพุทธเจ้า ถ้าบุคคลไม่ทรมาณตนให้ดีกว่าก่อนแล้ว และทำการ
จำแนกธรรมสั่งสอนไซ้ ก็จักเป็นผู้มีโทษปรากฏว่า ปาปโก สหโท โหติ คือ เป็นผู้มีชื่อเสียงชั่วฟุ้งไปในจตุรทิศ

23. ผู้มีสมบัติพอประมาณในทางที่ชอบ มีความสุขมากกว่าผู้ได้มาในทางมิชอบเสียอีก เพราะนั้นไม่ใช่
สมบัติของตนอย่างแท้จริงทั้ง ๆ ที่อยู่ในกรรมสิทธิ์

24. อย่าไปสนใจคิดถึงกาลสถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ว่าเป็นภัยและเป็นคุณ ให้เสียเวลาและล่าช้าไป
เปล่า โดยไม่เกิดประโยชน์อะไร ยิ่งกว่าการคิดเรื่องกิเลสกับธรรม ซึ่งมีอยู่ที่ใจ

25. การงานทุกชนิดที่ทำด้วยใจ ของผู้มีภาวนาจะสำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย ทำด้วยความใคร่ครวญ
เล็งถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เป็นผู้มีหลักมีเหตุผล ถือหลักความถูกต้องเป็นเข็มทิศทางเดินของกาย วาจา ใจ ไม่
ปิดซ่อนให้ความอยากอันไม่มีขอบเขตเข้ามาเกี่ยวข้อง

26. ความทุกข์ ทรมาณ ความอดทน ทนทาน ต่อสิ่งกระทบกระทั่งต่าง ๆ ไม่มีอะไรจะแข็งแกร่งเท่าใจ
ถ้าได้รับความช่วยเหลือที่ถูกทาง ใจจะกลายเป็นของประเสริฐ ให้เจ้าของได้ชมอย่างภูมิใจต่อเรื่องทั้งหลายทันที

27. ศาสนาทางมิจฉาธิภูฏี ก็นับวันจะแสดงปาฏิหาริย์ คนที่โง่เขลาที่จะถูกจงไปอย่างโคและกระบือ ผู้ที่
ฉลาดก็เหลือน้อย ฉะนั้น พวกเธอทั้งหลายจงรีบเร่งปฏิบัติธรรม ให้สมควรแก่ธรรม พระธรรมเหล่านี้ไม่ล่วงไป
ไหน มีอยู่ ทรงอยู่ในปัจจุบัน จิตในปัจจุบัน ที่เธอทั้งหลายตั้งอยู่หน้าสติ หน้าปัญญา อยู่ด้วยกัน กลมกลืน
ในขณะเดี๋ยวนั้นแล

28. ผู้เห็นคุณค่าของตัวเอง จึงเห็นคุณค่าของผู้อื่นรู้สึกเช่นเดียวกัน ไม่เบียดเบียนทำลายกัน ผู้มีศีลสัตย์ เมื่อทำลายขันธไปในสุคติในโลกสวรรค์ ไม่ตกต่ำเพราะอำนาจศีลคุ้มครองรักษาและสนับสนุน จึงควรอย่างยิ่งที่จะพากันรักษาให้บริบูรณ์ ธรรมก็สั่งสอนแล้วจดจำให้ดี ปฏิบัติให้มั่นคง จะเป็นผู้ทรงคุณสมบัติทุกอย่างแน่นอน

29. จิตที่ได้รับการอบรมที่ถูกต้องแล้วปัญญาย่อมเกิดขึ้น จะมองดูอะไรก็เป็นนิยานิกรรมทั้งสิ้น ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมจิตที่ไม่ถูกต้อง ปัญญาแท้จริงก็ไม่เกิด แม้ผู้นั้นกำลังจับพระไตรปิฎกอ่านอยู่ก็ไม่เป็นผล ยิ่งทำให้เกิดความลึกลับสงสัยตลอดไป ส่วนผู้มีปัญญาอบรมมาด้วยจิตที่ถูกต้อง แม้จะไม่ต้องจับพระไตรปิฎก แต่น้อมเอาสิ่งต่าง ๆ มาเป็นธรรม เป็นยอดพระไตรปิฎกได้

30. กิเลสแท้ ธรรมแท้อยู่ที่ใจ ส่วนเครื่องส่งเสริมและกีดขวางกิเลสและธรรมนั้นมีอยู่ทั่วไปทั้งภายในภายนอก ฉะนั้น ท่านจึงสอนให้หลบหลีกปลีกตัวจากสิ่งยั่วยวนกวนใจ อันจะทำให้กิเลสที่มีอยู่ภายในกำเริบ ลำพอง มีรูป เสียง เป็นต้น และสอนให้เที่ยวอยู่ในที่วิเวกสงัด เพื่อกำจัดกิเลสชนิดต่าง ๆ ด้วยความเพียรได้ง่ายขึ้น อันเป็นการย่นวิญญะภายในใจให้สั้นลง

หลวงปู่มน ภูริทัตโต
ได้รับยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก สาขา สันติภาพ

ตั้งนะโม ๓ จบ ทำนองสรภัญญะ
บทสวดสรภัญญะสรรเสริญ หลวงปู่มน ภูริทัตโต
ภาพยານี ๑๑ ทำนองกาเหว่าวอน

- ๑ เชิญฟังท่านทั้งหลาย ฟังบรรยายสรภัญญะ
ประวัติหลวงปู่มน เถรอาจารย์วิปัสสนา
- ๒ ชาวไทยต่างน้อมนบ ทั้งเคารพและบูชา
ชาวโลกเห็นคุณค่า ผู้นำพาความรุ่งเรือง
- ๓ ในยุคกึ่งพุทธกาล ท่านสืบสานให้ฟูเฟื่อง
ธรรมะให้เป็นเครื่อง ประเทืองใจให้มวลชน
- ๔ ครบรอบ ร้อยห้าสิบปี ในกาลนี้เป็นมงคล
ชาวไทยใจสุขสันต์ ทวีธาตลต่างเปรมปรีดิ์
- ๕ สหประชาชาติ ได้ประกาศคุณความดี
ซึ่งท่านสละ ชี - วิต มอบไว้ในทางธรรม
- ๖ สอนมวลมนุษยสา ในโลกาให้พ้นกรรม
บาปเวรที่เคยทำ ลดละเลิกเบิกใบบุญ
- ๗ สาขาสันติภาพ ธรรมกำซาบก่อเกื้อหนุน
จาริกตริภพระคุณ ท่านร้อยเท่าพันทวี
- ๘ ต่อไปจะขอกล่าว ถึงเรื่องราวพระเมธี
วันพฤหัสบดี ที่ ยี่สิบ เดือนมกรา
- ๙ พ.ศ. สองสี่หนึ่งสาม ตามประวัติ ที่อ้างมา
ท่านเกิดเป็นลูกชานา อำเภอลำเจ็ญ จังหวัดอุบลราชธานี

พระสมักร อนุบาลโย (ญาณศิริ) วัดคำกลาง หลังโรงพยาบาลสิรินธร จ.อุบลราชธานี

ประพันธ์เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๒

พันเอกพิเศษ ศรีณภูมิ ผู้พิง ป.ธ.๙

(อดีตผู้อำนวยการกองอนุศาสนาจารย์ทหารบก)

ประพันธ์เพิ่มเติม ในบทที่ ๕ ถึง บทที่ ๗ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

- ๑๐ บวชตอน อายุสิบห้า ลาสิกขาเพราะความจน
- อายุ สิบเจ็ดผ่านพ้น ด้วยเหตุผลของบิดา
- ๑๑ ต่อมา อีกห้าปี บารมีได้นำพา
- สิบสอง มิถุนา สองสี่สามหก บวชอีกที่
- ๑๒ อายุ ยี่สิบสอง วัดศรีทอง เมืองราชธานี
- หลวงปู่เสาร์ เป็นผู้ชี้ ที่วัดเลียบทางวิปัสสนา
- ๑๓ ไปอยู่วัดปทุมวนาราม เมื่อถึงยาม ตามไปหา
- เพื่อสดับธรรมเทศนา พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
- ๑๔ จากนั้นปฏิบัติ ให้แจ่มชัดเรื่องกรรมฐาน
- ป่าเขา ถ้าทุกสถาน ภิกขาจาร อีสาน-เหนือ
- ๑๕ รุดลงไปลาว-พม่า คณะศิษยานุศิษย์มากเหลือ
- ติดตามด้วยความเชื่อ และเลื่อมใสใจศรัทธา
- ๑๖ ต่อมาเจริญในธรรม เพราะน้อมนำคำสอนมา
- สมาธิภาวนา ผู้คนศรัทธาทัวร์ฟ้าเมืองไทย
- ๑๗ ต่างชาติก็เลื่องลือ เพราะท่านคืออาจารย์ใหญ่
- ผลงานมีมากมาย ท่านทั้งหลายคงรู้ดี
- ๑๘ ถึงวัยแก่ชรา อายุพรรษา ห้าสิบเจ็ดปี
- จึงหยุดพำนักที่ วัดป่าหนองผือใน
- ๑๙ อำเภอพรมณานิคม สังก่อนอบรมศิษย์มากมาย
- สกลนครชื่อเสียงไกล คนทั้งหลายต่างรู้จัก
- ๒๐ ถึงคราววาระสุดท้าย หลวงปู่ได้อาพาธหนัก
- ความตายไม่เว้นวรรค หลวงปู่จากพวกเราไป
- ๒๑ สิบเอ็ด พฤศจิกายน ปวงประชาโศกเศร้าใจ
- สูญเสียดังยิ่งใหญ๋ ใน พ.ศ. สองสี่เก้าสอง
- ๒๒ ประชุมเพลิงสรีรสังขาร บูรพาจารย์ตามครรลอง
- รูปเหมือนอัฐิธาตุของ หลวงปู่มนท่านเก็บไว้
- ๒๓ ที่วัดป่าสุทธาวาส ตำบลธาตุเชิงชุมสุดท้าย
- สิริรวมอายุได้ แปรสลับปี ที่ควรรู้
- ๒๔ ขอเชิญพวกเรา มา เร่งศึกษาและเชิดชู
- สตุติหลวงปู่ - “มัน” ผู้มีคุณต่อโลกของเรา

หมายเหตุ ในบทที่ ๙ สมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๑๓) บ้านเกิด

ท่านคือ บ้านคำบาง ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี

ปัจจุบันบ้านคำบาง อยู่ ต.สงยาง อ.ศรีเมืองใหม่ จ.อุบลราชธานี

และในบทที่ ๙ วัดศรีทอง ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นวัดศรีอุบลรัตนาราม

ปรับปรุงแก้ไขล่าสุด อังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

มหัศจรรย์ 11 คำสอน

หลงใญ่ใน ฎรที่ด้เต บุคคลล่ำคญของโลก ล่ำขลั่นตภาพ

๑. “เมื่อใดที่มโห”...ลองน่งน่ง ทบทวนดว่ เวลาค่เหล้อยู่ ในขีวิตน่มอยู่ อักล็กกวัน ทำมต้งไปเสยเวลาคบเรองมเป็นเรอง

๒. “มม่ครถูก มม่ครผิด”...ทุกระองที่เกดข้นหากลองคุดู จะพบว่ มแต่ถูกใจ หรือ มถูกใจ

๓. “เมื่อใดที่กลตกล่มใจ”...ลองลุดลมหยใจล็กๆ แลวคคดว่ ทกวันทที่ ผ่านไป กาล้งบอกเรว่ “เวลของเราน้อยลงไปอัก ๑ วันทแลว”

๔. “การได้พบหน้ากันในวันน้”...หมยควมว่ หมดโอกาสได้เจอกัน ไปอักคร้งน่งแลว “แล้วเรจจะมวมาทะเลาะกัน ในเรองที่มเป็นเรองไปทำม”

๕. “เมื่อใดที่ถูกเอาเปรียบ” ลองปล้อยววงดบั้ง พุดมจจะเสยมิตร

๖. “เรองหลยๆ เรองที่ผ่านข่มา”...มนก้แค่กระทบเร ข้วครู่ ข้วครว เดยวเดยวก็ผ่านไป

๗. “เมื่อใดที่ครบขคนทำใหเรเสยใจ” ลองปล้อยให้มันเป็นไป ตามที่ควร จะเป็น ทบทวนดลว่ ขีวิตน...มม่ครอย่งคงกระพัน

๘. “เมื่อใดที่เราร้ล็กโดนแย่งอะไรไป”...ให้ลองไตร่ตรองดู มม่ครครอบครองล้งใด ในโลกนได้ตลอดไป

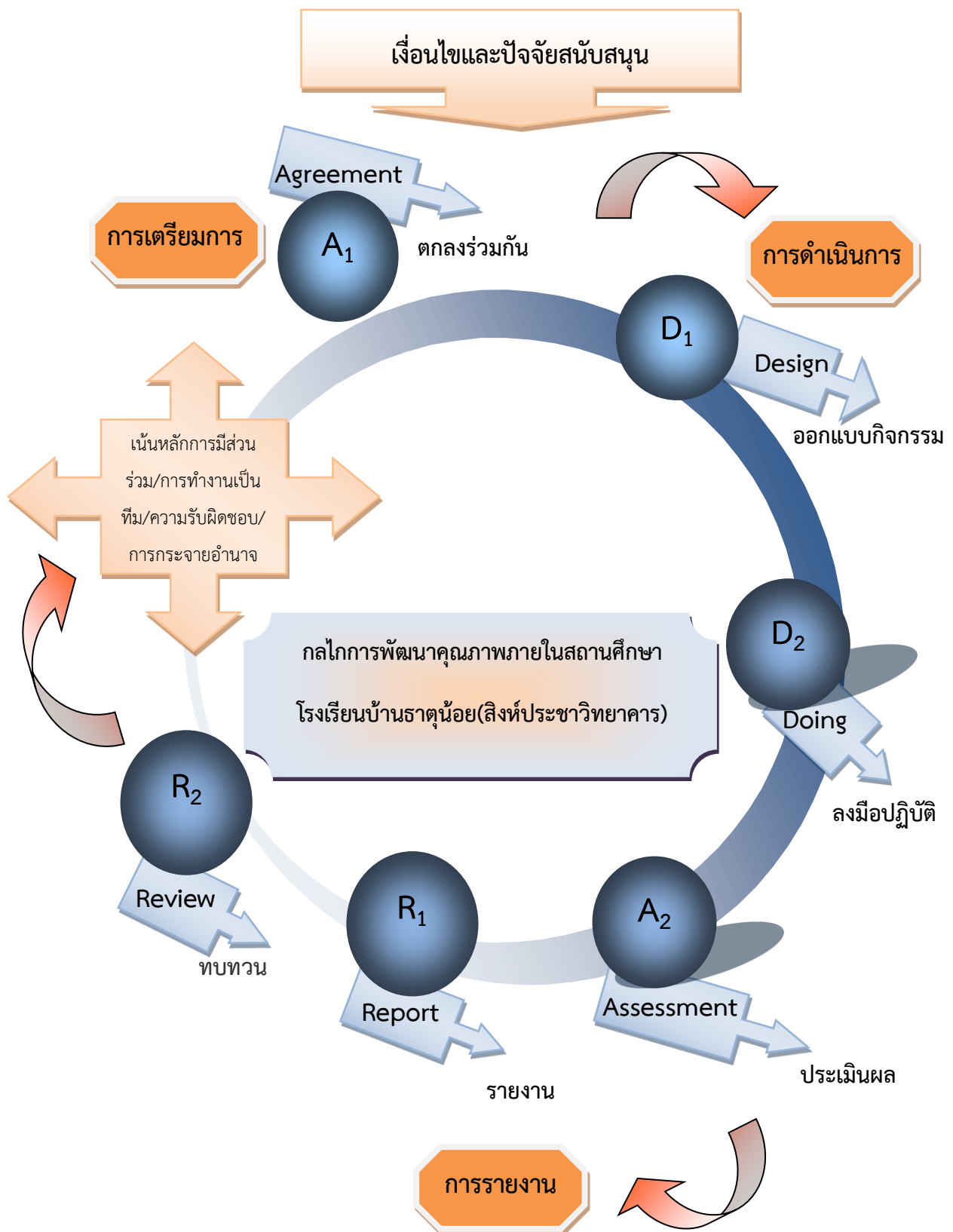
๙. “อจม่รยล่นฟ้าเหมือนเครขรุ่มเงิน”...แค่ลู่ภาพแข็งแรงมจกว่ คนท่อนอนอยู่ตามโรพยบคัล ก็นบว่ขคดกว่คนอ่นๆ อักมจเพียงใด

๑๐. “ควมล่งข่งย่ง ที่เรอมองข่ม”...วันน่ขงกนข่วได้ข่งนอนหลับสบาย แคน้คนก้ถอว่ ขคดกว่ใครๆ อักหลยๆ แลว

๑๑. “เรต้งการขงดี คนดจต้งฝีก ฝีกจนดี จะพันฝีกไปมได้งานอะไร ก็ต้งฝีกท่งน่น ฝีกงาน ฝีกตน ฝีกสั่ว ฝีกตน ฝีกใจ นอกจกตยแลวจ้ง หมดการฝีก ค่ำว่ ดี จะเป็นสมบัตขงผู้ฝีกดีแลวแน่นอน”

7. ขั้นตอนการออกแบบหรือพัฒนานวัตกรรม

รูปแบบ ADDARR Model จะมีกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ ที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จ ดังภาพ

8. ขั้นตอนการใช้พัฒนานวัตกรรม

1. ขั้นเตรียมการ (A1: Agreement ตกลงร่วมกัน)

- ประชุมสร้างความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมที่ชวนน้องสืบสานวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริม บ่มเพาะ สู่ซอฟต์แวร์
- ประชุมกำหนดทิศทางและเป้าหมาย สร้างความเข้าใจให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมที่ชวนน้องสืบสานวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริม บ่มเพาะ สู่ซอฟต์แวร์
- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน การประกวดแข่งขันตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การสร้างซอฟต์แวร์ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- ครูจัดทำแผนหน่วยการเรียนรู้ แผนจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ท้องถิ่น
- ผู้เรียนและครูร่วมกันสำรวจแนวคิดหลักในการจัดทำผลงานและนวัตกรรม เพื่อให้มีองค์ความรู้มาสร้างนวัตกรรมให้ทันกับเหตุการณ์ จนกลายเป็นซอฟต์แวร์

2. ขั้นตอนการ (D1: Design ออกแบบกิจกรรม D2: Doing ลงมือปฏิบัติประเมินผล และA2 : Assessment ประเมินผล)

- การสอนบูรณาการตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การสร้างซอฟต์แวร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ผู้สอน ดำเนินการสอนโดยใช้กระบวนการ ADDARR Model จะมีกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

ออกแบบกิจกรรม (D1 : Design)

1. SWOT Analysis, Balanced Scorecard
2. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา(Strategic Planning)
4. แผนประจำปี (Action Plan)
5. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาครอบคลุมหลักสูตร การวัดและประเมินผล
6. กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกสนับสนุนวิชาการ
7. กำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากร/ผู้เรียน/ผู้รับผิดชอบ/การมีส่วนร่วมของบิดา/มารดา/ผู้ปกครอง/องค์กรชุมชน

การลงมือปฏิบัติ (D2 : Doing)

1. คณะกรรมการ/ผู้รับผิดชอบ แปลงพันธสัญญา สู่แนวปฏิบัติจริง
2. ร่วมกันดำเนินการตามแผน
3. เรียนรู้ระหว่างการดำเนินงาน
4. มุ่งเน้นประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานอย่างมีความสุข

6. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากร
7. นิเทศ กำกับ ติดตาม (Monitoring) ทุกระดับงาน

ประเมินผล (A2: Assessment)

1. วางกรอบการประเมิน
2. ประชุมกำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูลที่หลากหลาย
3. รวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล/เทียบเกณฑ์ที่กำหนด
5. การตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน
6. ประเมินตามแผนที่กำหนดไว้

3. ขั้นการรายงาน (R1 : Report นำเสนอ)

1. รวบรวมผลการดำเนินงานและประเมินตนเอง
2. วิเคราะห์รายงานสรุป ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
4. กำหนดรูปแบบของรายงานประจำปี
5. นำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัด/ที่เกี่ยวข้อง/สาธารณชน
6. นำรายงานประเมินคุณภาพภายในเป็นฐานข้อมูล
7. ยืนยันการพัฒนา

9. ผลสำเร็จของการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม

ผลที่เกิดกับผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงจากปราชญ์ท้องถิ่น สามารถต่อยอดวัฒนธรรมของชุมชน ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นำองค์ความรู้มาสร้างนวัตกรรมสู่การสร้างซอฟต์แวร์ที่มีคุณค่า สร้างมูลค่าสร้างอาชีพได้

ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา โรงเรียนมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ ADDARR Model จะมีกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนบูรณาการตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การสร้างซอฟต์แวร์เป็นรูปธรรม ยั่งยืน เป็นที่ยอมรับของชุมชน จนได้รับการเชิญการเข้าร่วมประกวดแข่งขันในงานสำคัญต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอและจังหวัด

10. แนวทางการนำนวัตกรรมไปใช้

นวัตกรรม พี่ชวนน้องสืบสานวัฒนธรรม ซึ่งทางโรงเรียนได้ดำเนินการ โดยให้ครูและนักเรียนในโรงเรียนเข้าร่วมประกวดแข่งขันในงานสำคัญต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอและจังหวัด ท่องสรภัญญะสอนใจ และท่อง 10 คำสอนหลวงปู่่มั่น และร่วมกิจกรรมในโรงเรียนในคาบเรียนจริยธรรม

11. บรรณานุกรม

วิกิพีเดีย. (2022, ตุลาคม 30). สรภัญญะ. สืบค้นจาก

https://th.m.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B0?fbclid=IwAR3OKBlvHjg4jOzH2C8F_h-5wSmmchZ7N0y4-ziasMjkdjJd6lwU49d16Dc

อีจัน. (2022, กันยายน 2). ชีวิตประวัติบิดาแห่งพระกัมมัญฐาน พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต. สืบค้นจาก

<https://www.ejan.co/general-news/sz205nyr0x>

ภาคผนวก

นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ กิจกรรมการแข่งขันสวดมนต์หมู่ ทำนองสรภัญญะ
ระดับชั้น ป.1 -6

งานประเพณีออกพรรษา ตักบาตรเทโวโรหณะ ณ วัดสว่างอารมณ์ อำเภอเขื่องใน พ.ศ. 2565

นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ กิจกรรมขับร้องสรภัญญะในบุญกฐินสามัคคี ระดับชั้น ป.1 – 6นักเรียนได้รับ
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 กิจกรรมขับร้องสรภัญญะในบุญกฐินสามัคคี ระดับชั้น ม.1 –3 ครูได้รับ
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 กิจกรรมขับร้องสรภัญญะในบุญกฐินสามัคคี ระดับชุมชน งานบุญกฐิน
สามัคคี วัดคอนสาย ตำบลสามัคคี อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2565

นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันขับร้องสรภัญญะทำนองอีสาน ระดับชั้น ป.1 – 6
 นักเรียนได้รับรางวัลรองชนะเลิศ การแข่งขันขับร้องสรภัญญะทำนองอีสาน ระดับชั้น ม.1 – 3
 ครูได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 การแข่งขันขับร้องสรภัญญะทำนองอีสาน ระดับชุมชน
 งานบุญกฐินสามัคคี วัดบะยาว ตำบลหนองหมี่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร พ.ศ. 2565

นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันขับร้องสรภัญญะทำนองอีสาน ระดับชั้น ป.1 – 6
 นักเรียนได้รับรางวัลรองชนะเลิศ การแข่งขันขับร้องสรภัญญะทำนองอีสาน ระดับชั้น ม.1 – 3
 ครูได้รับรางวัลรองชนะเลิศ การแข่งขันขับร้องสรภัญญะทำนองอีสาน ระดับชุมชน
 งานบุญกฐินสามัคคี วัดป่าหนองบก ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พ.ศ. 2565

ครูและนักเรียนร่วมสวดบทสรวงัญญะ ทำนองอีสาน
งานบุญกฐินสามัคคี วัดสระเกษ ตำบลนาพิน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2566

ครูและนักเรียนร่วมสวดบทสรวงัญญะ ทำนองอีสาน
งานบุญสมโภชน์พระ วัดทองเตย ตำบลนาเจริญ อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2566

นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับเหรียญทอง การแข่งขันสวดมนต์หมู่ ทำนองสรภัญญะ
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 70 ระดับเครือข่าย
สถานที่ โรงเรียนบ้านธาตุน้อย(สิงห์ประชาวิทยาคาร) ตำบลธาตุน้อย อำเภอเขื่องใน พ.ศ. 2566

ครูและนักเรียนรับโล่รางวัล และร่วมสวดบทสรวงบุญะ ทำนองอีสาน
งานอริยบูชา พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ.2566

ครูและนักเรียนรับโล่รางวัล

โครงการประชุมสัมมนาสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเครือข่ายชาวพุทธ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ พ.ศ.2566